

OBČINA GORNJA RADGONA
Partizanska cesta 13
9250 Gornja Radgona

DELNI NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI NA OBMOČJU OBČINE GORNJA RADGONA

VERZIJA 1.0

	Organ	Datum	Podpis odgovorne osebe
Izdelal	Občina	25. 4. 2014	
Pregledal	Poveljnik Civilne zaščite Občine	20.5.2014	_____
Sprejel	Župan Občine		_____
Skrbnik		Sklep št.	_____
Mnenje o usklajenosti	MORS, URSZR Izpostava M. Sobota	10.11.2014	

KAZALO:

1	OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	2
1.1.1	Začetno obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči.....	2
1.1.2	Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v NEK.....	2
1.1.2.1	Obveščanje pristojnih organov	2
1.1.3	Obveščanje o drugih jedrskih ali radioloških nesrečah v RS.....	4
1.1.4	Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v tujini.....	5
1.2	Obveščanje splošne javnosti o jedrski ali radiološki nesreči	6
1.3	Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev	7
1.3.1	Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah	8
2	UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI.....	8
2.1	Zaščitni ukrepi	8
2.1.1	Vrste zaščitnih ukrepov	8
2.1.1.1	Takojšnji zaščitnimi ukrepi	8
2.1.1.2	Prehrambeni zaščitnimi ukrepi	10
2.1.1.3	Dolgoročni zaščitni ukrepi	11
2.1.2	Radiološka zaščita intervencijskega in drugega osebja	11
2.1.3	Izvajanje zaščitnih ukrepov ob izrednem dogodku v NEK.....	12
2.1.3.1	Območje splošne pripravljenosti	12
2.1.4	Zaščitni ukrepi ob jedrski nesreči v tujini	12
2.1.5	Izvajanje zaščitnih ukrepov ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah	12
2.2	Naloge zaščite, reševanja in pomoči.....	13
2.2.1	Prva pomoč in nujna medicinska pomoč.....	13
2.2.2	Prva veterinarska pomoč	13
2.2.3	Gašenje in reševanje ob požarih.....	14
2.2.4	Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje	14
2.3	Preklic izvajanja zaščitnih ukrepov in razglasitev prenehanja nevarnosti.....	15
3	RAZLAGA POJMOV IN SEZNAM OKRAJŠAV	15
3.1	Razlaga pojmov	15
3.2	Seznam okrajšav.....	17
4	SEZNAM PRILOG IN DODATKOV.....	19
4.1	Skupne priloge	19
4.2	Posebne priloge	19
4.3	Skupni dodatki.....	20
4.4	Posebni dodatki.....	20

ZAP.ŠT.	DOPOLNJENO/AŽIRIRANO	DATUM
1.		
2.		
3.		

1 OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

Pristojni organi in pooblaščen organizacije spremljajo obratovanje NEK in drugih jedrskih ter sevalnih objektov v RS. Poleg tega nadzirajo tudi ravnanje z radioaktivnimi viri in drugimi viri sevanja ter spremljajo radioaktivnost v okolju.

Za obveščanje se uporabljajo vse razpoložljive zveze.

1.1.1 Začetno obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči

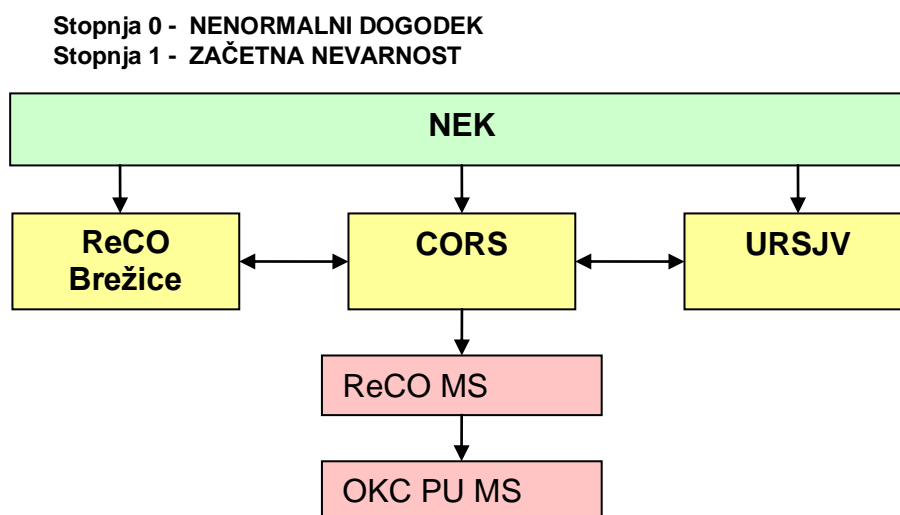
Začetno obvestilo o jedrski ali radiološki nesreči sporočijo jedrski ali sevalni objekti (NEK) ali imetniki radioaktivnega vira, policija, občani, ReCO ali CORS ali URSJV. Informacija o jedrski ali radiološki nesreči iz tujine prispe neposredno na CORS in na URSJV.

1.1.2 Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v NEK

O pošiljanju prvega obvestila o izrednem dogodku v NEK, CORS o začetku izrednega dogodka obvesti ReCO MS.

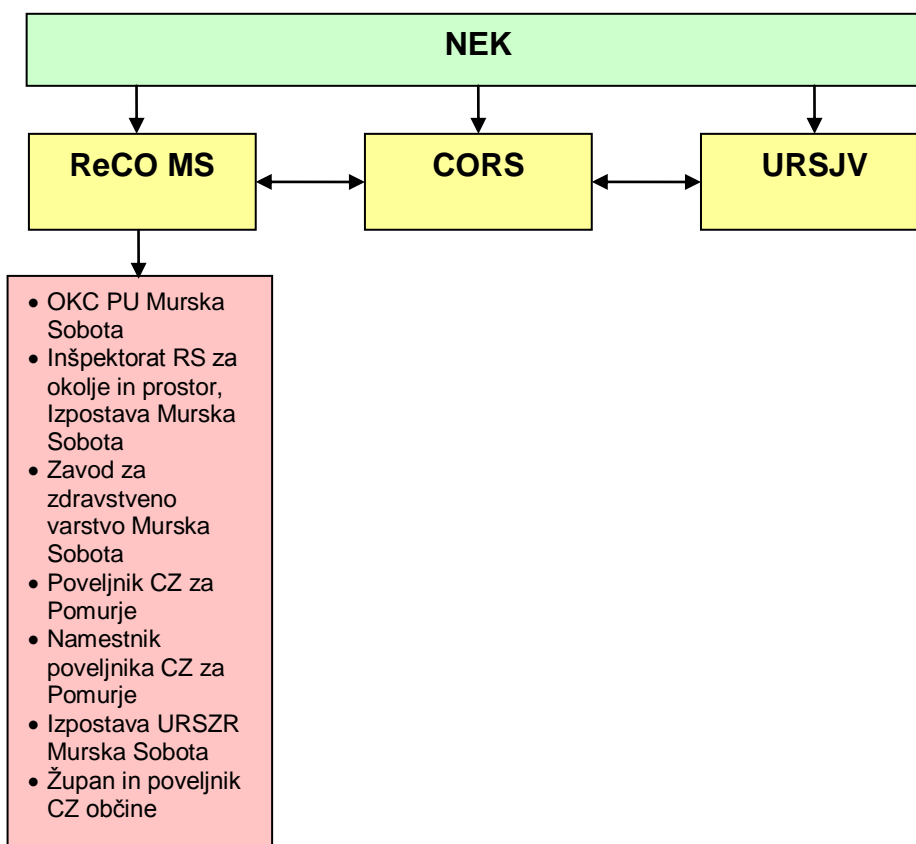
NEK obvešča najkasneje v 15 min. po določitvi stopnje nevarnosti in drugih bistvenih spremembah, sicer na vsakih 30 min. ves čas izrednega dogodka.

1.1.2.1 Obveščanje pristojnih organov

Slika 4: Obveščanje pristojnih organov ob razglasitvi 0. in 1. Stopnje nevarnosti v NEK

Stopnja 2 - OBJEKTNA NEVARNOST
Stopnja 3 - SPLOŠNA NEVARNOST

Slika 5: Obveščanje pristojnih organov ob razglasitvi 2. in 3. stopnje nevarnosti v NEK

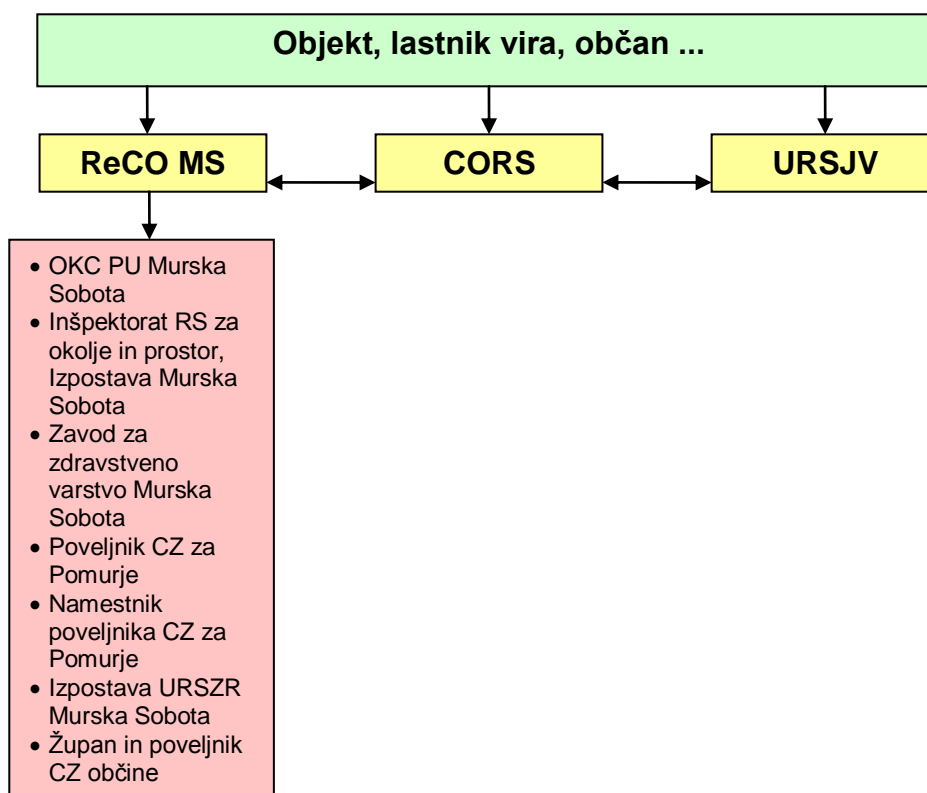
ReCO Murska Sobota obvesti na območju Pomurja (na podlagi podatkov, ki jih je prejel od CORS):

- Operativno komunikacijski center PU Murska Sobota,
- Inšpektorat RS za okolje in prostor, Izpostava Murska Sobota
- Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota
- Odgovorne osebe v regiji:
  - vodjo Izpostave URSZR Murska Sobota,
  - poveljnika CZ za Pomurje in njegovega namestnika,
  - vodjo ReCO Murska Sobota,
  - ostale po nalogu poveljnika CZ za Pomurje.
- Odgovorne osebe v občinah:
  - župana ali drugo osebo, ki jo določi župan,
  - poveljnika CZ občine.

V ta namen se ReCO Murska Sobota dostavijo izvlečki regijskih in občinskih operativnih dokumentov za obveščanje, opozarjanje in alarmiranje, ki so sestavni del načrtov zaščite in reševanja.

<i>P - 1</i>	<i>Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite</i>
<i>P - 15</i>	<i>Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči</i>
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>

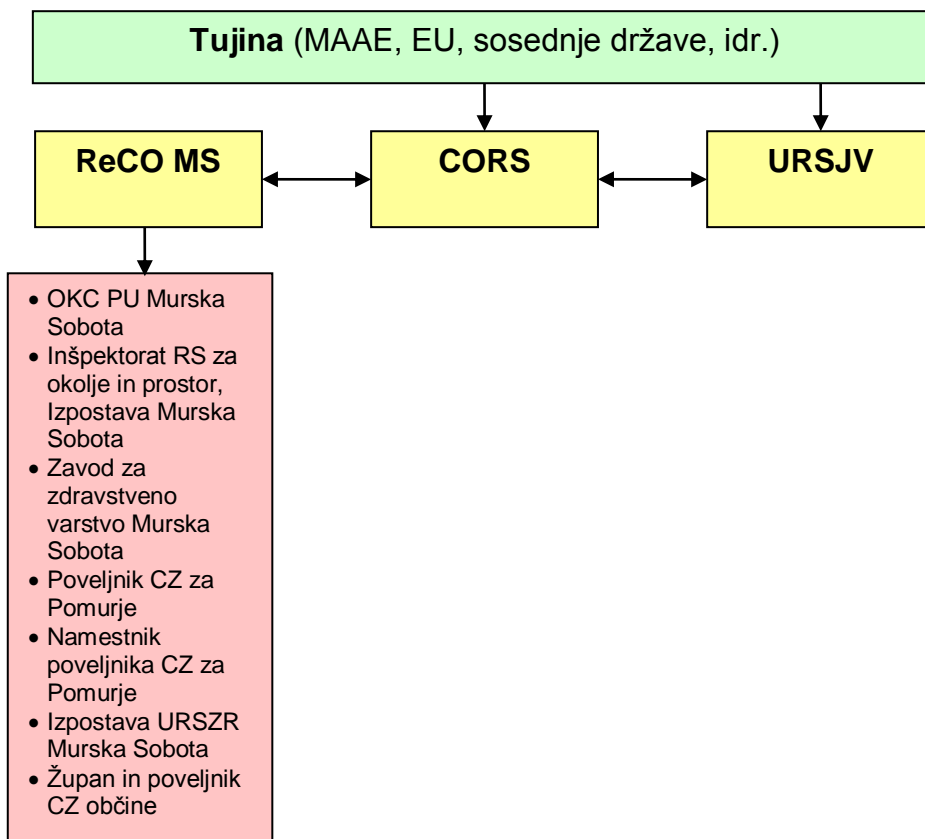
1.1.3 Obveščanje o drugih jedrskih ali radioloških nesrečah v RS

Slika 6: Obveščanje pristojnih organov ob drugih izrednih dogodkih v RS

<i>P - 1</i>	<i>Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite</i>
<i>P - 15</i>	<i>Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči</i>
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>
<i>D - 22</i>	<i>Načrt dejavnosti</i>

1.1.4 Obveščanje o jedrski ali radiološki nesreči v tujini

Slika 7: Obveščanje pristojnih organov ob izrednih dogodkih v tujini

Sporočilo o jedrski ali radiološki nesreči v tujini z možnostjo čez mejnih vplivov ter stopnji nevarnosti za občino posreduje CORS. CORS tudi kasneje v skladu z nastalo situacijo obvešča ReCO MS, če regija sodeluje pri izvajanju posameznih zaščitnih ukrepov.

ReCO MS po prejemu obvestila preveri resničnost obvestila na enak način kot je opredeljeno za primer nesreče v NEK. Začetno obvestilo pošlje ReCO MS vsem po shemi obveščanja, ki je predvidena ob razglasitvi splošne nevarnosti zaradi nesreče v NEK, kasneje pa obvešča pristojne organe in odgovorne osebe, ki sodelujejo pri izvajanju posameznih zaščitnih ukrepov.

<i>P - 1</i>	<i>Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite</i>
<i>P - 15</i>	<i>Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči</i>
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>

1.2 Obveščanje splošne javnosti o jedrski ali radiološki nesreči

Za obveščanje javnosti o izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči iz občinske pristojnosti, sta odgovorna župan občine in poveljnik CZ občine. Poveljnik CZ občine lahko za posredovanje obvestil pooblasti člana Štaba CZ občine, zadolženega za stike z javnostjo, ki obvešča širšo domačo javnost.

Informacijsko dejavnost na tem področju organizira in usklajuje občinska uprava občine Gornja Radgona.

V ta namen, skupaj s poveljnikom CZ občine:

- organizira in vodi novinarske konference,
- pripravlja skupna sporočila za javnost,
- navezuje stike z redakcijami medijev in novinarji ter skrbi, da imajo na razpolago informativna in druga gradiva in da so jim dostopni informacijski viri,
- spremlja poročanje medijev.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu.

Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče.

Za obveščanje prebivalcev med izvajanjem zaščite in reševanja je zadolžena občina. Občinska uprava in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč morajo čim prej vzpostaviti neposreden stik s prebivalstvom, da dosežejo ustrezno odzivanje na njihove odločitve. Potrebne podatke za sestavo informacij bosta občini posredovala Štab CZ za Pomurje in Izpostava URSZR Murska Sobota. Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 min. po večji spremembi.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Ur. L. RS, št. 110/06 - UPB) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.

V takih primerih so za takojšnje posredovanje sporočil državnih oblasti za javnost pristojna:

- Televizija Slovenija - vsi programi,
- Radio Slovenija - vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA) ter
- ostali elektronski mediji.

P - 18

Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov

<i>P - 50</i>	<i>Telefonska številka, na kateri lahko državljani dobijo informacije o nesreči</i>
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>

1.3. Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski ali radiološki nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Ob razglašeni splošni nevarnosti v državi in ob uvedenih zaščitnih ukrepih na območju načrtovanja dolgoročnih zaščitnih ukrepov v občini, lahko ReCO Murska Sobota obvesti prebivalce o preteči nevarnosti z alarmnim znakom in obvestilom v medijih o pričakovanih aktivnostih prebivalcev (po nalogu poveljnika CZ občine). Glede na razmere se prebivalce o uvedenih zaščitnih ukrepih lahko obvesti tudi na drug, krajevno običajen način.

ReCO Murska Sobota obvešča ob razglasitvi splošne nevarnosti odgovorne osebe v občinah, ki so zadolžene za proženje siren.

Alarmnemu znaku bo sledilo obvestilo o izvajanju zaščitnih ukrepov, ki jih bodo posredovali osrednji in lokalni mediji. Navodila prebivalcem, po alarmnem znaku so vnaprej pripravljena in so priloga tega načrta.

Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč, morajo pravočasno vzpostaviti neposreden stik s prebivalstvom, da dosežejo ustrezno odzivanje na svoje odločitve. Potrebne podatke za sestavo informacij bo občina prejela od Štaba CZ Pomurja preko ReCO Murska Sobota, kjer se bodo zbrali podatki pristojnih ustanov.

Informacije za prebivalstvo vsebujejo predvsem naslednje podatke o:

- posledicah nesreče,
- vplivih izrednega dogodka na prebivalstvo in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepov za omilitev nesreče,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite in
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov.

<i>P - 18</i>	<i>Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov</i>
<i>P - 50</i>	<i>Telefonska številka, na kateri lahko državljani dobijo informacije o nesreči</i>
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>
<i>D - 219</i>	<i>Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče- knjižica NEK za prebivalce</i>

1.3.1 Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah

Ob preteči nevarnosti izpusta radioaktivnih snovi, ki bi lahko ogrozil prebivalstvo v občini Gornja Radgona, ReCO MS sproži alarmni znak za neposredno nevarnost po nalogu poveljnika CZ RS. Sledilo mu bo navodilo o izvajanju zaščitnih ukrepov, ki ga bodo posredovali osrednji in lokalni mediji.

Navodila ogroženim prebivalcem glede zaščitnih ukrepov so odvisna od nevarnosti. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi URSJV, odredi pa poveljnik CZ RS.

2 UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

2.1 Zaščitni ukrepi

Zaščitni ukrepi so ukrepi preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti posameznikov virom sevanja. Osnova za določitev zaščitnih ukrepov ob jedrski ali radiološki nesreči so intervencijski nivoji. Posamezne zaščitne ukrepe na občinski ravni odredi poveljnik CZ občine Gornja Radgona v soglasju s poveljnikom CZ regije, predlaga pa jih URSJV.

Zaščitne ukrepe lahko predlaga poveljniku CZ RS tudi povzročitelj.

V primeru izrednega dogodka v NEK, mora NEK predlagati takojšnje zaščitne ukrepe, ki jih usklajuje z URSJV.

2.1.1 Vrste zaščitnih ukrepov

Glede na hitrost ukrepanja so zaščitni ukrepi takojšnji, prehrambeni in dolgoročni.

2.1.1.1 Takojšnji zaščitnimi ukrepi

Namen takojšnjih zaščitnih ukrepov je preprečiti deterministične učinke sevanja, zato jih je treba izvesti čim prej po začetku jedrske ali radiološke nesreče.

Ob jedrski nesreči v NEK in radiološki nesreči se na občinski ravni pričakuje najprej uvedbo naslednjih ukrepov:

- a) zaklanjanje,
- b) zaužitje tablet kalijevega jodida,
- c) evakuacija,
- d) sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

- za ostale dogodke pa naslednje:

- e) omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje območja),

f) uporaba osebnih zaščitnih sredstev

- ter za obe vrsti dogodkov:

g) nadzor območja.

a) Zaklanjanje

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur.

Prebivalci se zaklonijo v notranje prostore stavb, zaklonišč ali zaklonilnike, pri čemer je potrebno upoštevati, da določena vrsta zaklanjanja omogoča različno raven zaščite pred vplivi ionizirajočega sevanja.

Na območju občine Gornja Radgona bi se ta ukrep izvajal le v primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep. Ukrep se razglasi preko sredstev javnega obveščanja.

P - 3

Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč

b) Zaužitje tablet kalijevega jodida

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom jedrske ali radiološke nesreče ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Za primer jedrske nesreče v NEK se za vse prebivalce občine Gornja Radgona tablete kalijevega jodida hranijo v Splošni bolnišnici Murska Sobota in se razdelijo glede na potrebo izvajanja jodne profilakse.

Razdelitev tablet kalijevega jodida se izvede po načrtu delitve tablet kalijevega jodida na območju občine Gornja Radgona.

T

c) Evakuacija

Evakuacija je umik ljudi z ogroženega območja. Na območjih, kjer je evakuacija odredjena, se morajo prebivalci preseliti v določen kraj v času in na način, kot je določi župan občine oz. pristojni poveljnik CZ občine na predlog vodje intervencije. Evakuacijo izvajamo le v primeru radiološke nesreče, ko pride do izpusta radioaktivnih snovi v zrak oz. na podlagi meritev na terenu, če gre za kontaminacijo tal. (npr. izlitje radioaktivne tekočine).

Evakuacija se izvaja praviloma lastnimi (osebnimi) vozili. Prevozna sredstva za posebne kategorije prebivalstva priskrbijo pristojne ustanove (šole, vrtec, dom starejših občanov).

d) Sprejem in oskrba prebivalcev

Za nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženih območij poskrbi občina. Nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženih območij občine je možna na neogroženih območjih v zaledju občine in se izvaja po načrtu občine.

Nastanitev se izvede v primerne objekte, kjer so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje (ogrevanje, voda, elektrika, sanitarije). V ta namen se običajno uporabijo športni objekti (dvorane), šolske telovadnice, počitniške zmogljivosti izven sezone in drugi za to primerni objekti.

e) Omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje območja)

Ukrep izvajamo predvsem pri radioloških nesrečah, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči nezgodno obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja policija oz. gasilci (prvenstveno tisti, ki prvi prispe na kraj dogodka).

f) Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

g) Nadzor območja

Območja, kjer se izvajajo zaščitni ukrepi, nadzira policija, ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi s teh območij na nadzornih točkah.

2.1.1.2 Prehrambeni zaščitnimi ukrepi

S prehrambenimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrambeni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrambeni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov

- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambene zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

2.1.1.3 Dolgoročni zaščitni ukrepi

Z dolgoročnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja in trajajo od nekaj tednov do nekaj mesecev, lahko pa tudi več stoletij za zelo dolgožive izotope, pri čemer je treba upoštevati ekonomske in socialne posledice teh ukrepov.

Dolgoročni zaščitni ukrepi so:

- začasna preselitev prebivalstva,
- trajna preselitev prebivalstva in
- dekontaminacija okolja.

Dolgoročne zaščitne ukrepe se izvaja v okviru sanacije po prenehanju izrednega dogodka v okviru rednega dela pristojnih organov in služb.

Na območju občine Gornja Radgona bi se ti ukrepi izvajali le v skrajnih primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da jih je potrebno izvesti.

2.1.2 Radiološka zaščita intervencijskega in drugega osebja

Policija, gasilci in ekipe nujne medicinske pomoči so intervencijsko osebje, ki praviloma prvo prispe na kraj izrednega dogodka, razen v jedrskih in sevalnih objektih, kjer zaposleno osebje ukrepa najprej.

Intervencijsko in tudi drugo osebje (vsi izvajalci zaščitnih ukrepov in nalog ZiR) mora biti opremljeno z ustreznimi osebnimi zaščitnimi sredstvi in sredstvi za dozimetrično kontrolo. Za osebno zaščitno opremo osebja so odgovorni ustanovitelji. Opremljanje iz drugih virov je možno le izjemoma. Za nadzor doznih obremenitev posameznikov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, skrbijo regijske enote CZ za RKB izvidovanje. Merjenje notranje kontaminacije ljudi izvaja Klinika za nuklearno medicino.

Preseganje doznih omejitev posameznikom lahko izjemoma odobri le poveljnik CZ RS ob soglasju specialista zdravnika medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se oseba prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem in
- je izvedba določene naloge pogoj za reševanje ali zaščito večjega števila oseb, ki so neposredno ogrožene.

2.1.3 Izvajanje zaščitnih ukrepov ob izrednem dogodku v NEK

2.1.3.1 Območje splošne pripravljenosti

Zaščitni ukrepi na območju občine Gornja Radgona se izvajajo na podlagi rezultatov modelov in meritev radioaktivnosti.

Zaščitni ukrepi na območju občine Gornja Radgona so dolgoročni, prehrambeni in tudi takojšnji.

Monitoring radioaktivnosti izvajajo pristojne ustanove za redni monitoring radioaktivnosti in mobilne enote.

Regijski oddelek za RKB izvidovanje opravlja detekcijo in dozimetrijo, označevanje kontaminiranega območja in jemanje vzorcev. Dekontaminacija javnih površin in objektov je naloga občinskih sil za ZRP.

2.1.4 Zaščitni ukrepi ob jedrski nesreči v tujini

Ob jedrski nesreči v tujini se poleg ukrepov predvidenih za območje ODU izvajajo:

- poostren in povečan nadzor okolja, hrane, prednost imajo območja, kjer je deževalo,
- priprava sistema vzorčenja hrane in krme.

Ob jedrski nesreči širše razsežnosti v elektrarni, ki je znotraj 500 km območja in ob neugodnih vremenskih razmerah so možni tudi takojšnji zaščitni ukrepi (npr. zaužitje tablet kalijevega jodida) in prehrambeni ukrepi.

2.1.5 Izvajanje zaščitnih ukrepov ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah

V primeru drugih jedrskih ali radioloških nesrečah za takojšnje zaščitne ukrepe na lokaciji poskrbijo upravljavci objektov oziroma imetniki radioaktivnih virov, v nasprotnem primeru pa je potrebna takojšnja intervencija:

- zavarovanje območja izvede policija ali poklicni gasilci oziroma prvi, ki prispe na kraj dogodka,
- pri intervenciji sodelujejo pristojne javne službe in pooblašene organizacije (npr. ELME, ZVD).

Na ravni občine Gornja Radgona se za druge jedrske ali radiološke nesreče odredijo ustrezni zaščitni ukrepi glede na vrsto dogodka, okoliščine in možen razvoj dogodka. Poveljnik CZ občine Gornja Radgona se posvetuje s poveljnikom CZ za Pomurje.

2.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči

2.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

Ob jedrski nesreči v NEK oz. ob nesreči v bližnji tuji elektrarni ne pričakujemo večjega števila ranjenih in poškodovanih prebivalcev, niti večjega števila oseb z znaki akutne obsevanosti. Manjše poškodbe, do katerih bi lahko prišlo pri izvajanju ukrepov zaščite in reševanja, bi prebivalci oskrbeli v okviru osebne in vzajemne zaščite.

Prva pomoč obsega:

- dajanje prve pomoči poškodovanim in obolelim,
- pomoč pri dekontaminaciji poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih in
- sodelovanje pri izvajanju higiensko – epidemioloških ukrepov.

Nujno medicinsko pomoč ob jedrski ali radiološki nesreči izvajajo ekipe nujne medicinske pomoči organizirane na pred bolnišničnem nivoju (Zdravstveni dom Gornja Radgona) in ustrezne organizacijske enote na sekundarnem nivoju (Splošna bolnišnica Murska Sobota), v skladu s sprejetimi zdravstvenimi smernicami za ravnanje ekip nujne medicinske pomoči.

Specialistično oskrbo poškodovanim in obolelim, ki niso kontaminirani in ne kažejo znakov akutne obolezlosti (npr. bruhanje), nudi Splošna bolnišnica Murska Sobota. Kontaminiranim osebam in osebam z znaki akutne obsevanosti nudi oskrbo Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC), Klinika za nuklearno medicino. V primeru hude akutne obsevanosti se lahko zaprosi za mednarodno pomoč.

<i>P - 27</i>	<i>Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj</i>
<i>D - 6</i>	<i>Navodilo za izvajanje psihološke pomoči</i>
<i>D - 7</i>	<i>Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči</i>

2.2.2 Prva veterinarska pomoč

Na podlagi 19. točke 51. člena Zakona o veterinarstvu (ZVet-1) (Ur. L. RS, št. 33/01, 110/02-ZGO-1, 45/04-ZdZPKG, 62/04-odločba US in 93/05) so dolžni izvajalci veterinarskih dejavnosti iz 50. člena ZVet-1 živalim nuditi nujno veterinarsko pomoč.

Na območju občine se naloge prve veterinarske pomoči izvajajo po navodilih Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Območnega urada Murska Sobota in Veterinarske postaje Gornja Radgona.

Naloge prve veterinarske pomoči izvajajo tudi ekipe prve veterinarske pomoči v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, ki se ukvarjajo s farmsko vzrejo živine.

Prva veterinarska pomoč ob jedrski ali radiološki nesreči obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo MKGP ali UVHVVR,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Za nadzor prosto živečih živali skrbi pomurska regija tako, da se poveže z Zvezo lovskih družin oz. s posameznimi lovskimi družinami, ki v svojih revirjih pregledajo prosto živeče živali, ugotovijo njihovo stanje, po potrebi izvedejo ustrezne ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prosto živečih živali.

<i>P - 29</i>	<i>Pregled veterinarskih organizacij</i>
---------------	--

2.2.3 Gašenje in reševanje ob požarih

Gasilske enote sodelujejo ob jedrski ali radiološki nesreči poleg gašenja tudi pri izvajanju drugih nalog zaščite in reševanja, še posebej pri prevozu pitne vode za živali, reševanju ob prometnih nesrečah in dekontaminaciji.

Občina Gornja Radgona na podlagi potreb občanov obvešča preko ReCO Murska Sobota gasilska društva, ki posedujejo gasilske cisterne za prevoz neoporečne vode za živali.

V posebnem operativnem načrtu se določijo gasilske enote za izvajanje prevoza pitne vode za živali, pomoč gasilski enoti širšega pomena pri odpravljanju posledic prometnih nesreč in v slučaju potrebe izvajanja dekontaminacije.

<i>P - 11</i>	<i>Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov</i>
<i>P - 12</i>	<i>Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov</i>

2.2.4 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje

Med jedrsko ali radiološko nesrečo je potrebno zagotoviti neoporečno (nekontaminirano) vodo in hrano ter osnovne bivalne pogoje, npr. ustrezno nastanitev v primeru evakuacije, hrano v primeru prehrabnih ukrepov, ipd.

Po potrebi neoporečno vodo dostavljajo gasilske enote, ki so opremljene s cisternami za prevoz vode.

Naloga občine je, da v primeru potrebe zagotovi potrebne nastanitvene in prehranske zmogljivosti.

P - 21	<i>Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč</i>
P - 22	<i>Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano</i>

2.3 Preklic izvajanja zaščitnih ukrepov in razglasitev prenehanja nevarnosti

Zaščitne ukrepe se prekliče glede na preseganje intervencijskih nivojev in glede na razvoj dogodka. Predlog preklica posameznih zaščitnih ukrepov poda URSJV, odredi pa poveljnik CZ RS.

Poveljnik CZ občine Gornja Radgona na podlagi Sklepa o razglasitvi prenehanja nevarnosti, ki ga izda Poveljnik CZ RS glede na razvoj izrednega dogodka in stanje v okolju, razglasi prenehanje nevarnosti na območju občine Gornja Radgona.

3 RAZLAGA POJMOV IN SEZNAM OKRAJŠAV

3.1 Razlaga pojmov

akcijski nivo	mejna koncentracija radionuklidov v hrani, mleku ali pitni vodi, nad katero je prepovedano uživanje
deterministični učinki	klinično ugotovljive okvare obsevanega organa, tkiva ali organizma zaradi poškodovanja celic; za nastanek posameznega determinističnega učinka so določljive vrednosti doz, pri katerih se deterministični učinek pojavi, za te vrednosti doz pa velja, da je za doze, ki jih presegajo, deterministični učinek večji, če je vrednost doze večja
dozna obremenitev	vsota vseh doz, prejetih v določenem času, zaradi notranjega in zunanega obseva
evakuacija	začasen in organiziran umik ljudi ob izrednem dogodku z določenega območja, da se izognejo dozam, ki presegajo intervencijske nivoje
evakuacijsko sprejemališče	evakuacijsko sprejemališče je mesto sprejema evakuiranih prebivalcev
izredni dogodek	dogodek, pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka,

	je treba začeti z izvajanjem ukrepov za zaščito delavcev, posameznikov iz prebivalstva ali prebivalstva, bodisi delno ali v celoti, ali za varstvo pacientov, če gre za izredni dogodek pri radiološkem posegu
izogibna doza	ocenjena vrednost razlike med dozo, ki je posledica izrednega dogodka brez izvajanja intervencijskih ukrepov in dozo zaradi izrednega dogodka ob izvajanju intervencijskih ukrepov
jodna profilaksa	zaužitje neradioaktivnega joda (tablete kalijevega jodida) pred ali takoj ob nastanku izrednega dogodka, da se zaščiti ščitnica pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnih izotopov joda v njej
mejne doze	predpisane doze, ki ne smejo biti presežene
stohastični učinki	statistično ugotovljive okvare zaradi spremenjenih lastnosti obsevanih celic, ki se lahko razmnožujejo. Stohastični učinki, kot so nastanek malignih rakov ali dednih posledic v genih, niso odvisni od doze in zanje prag nastanka ne obstaja, vendar je njihov nastanek verjetnejši pri višji dozi
nadzorna točka	nadzorna točka je mesto nadzora vstopa oziroma izstopa iz območja izvajanja zaščitnih ukrepov in mesto preverjanja kontaminacije ljudi in opreme ter izvajanje dekontaminacije
nesreča	dogodek ali vrsta dogodkov, ki jih povzročijo nenadzorovane naravne in druge sile in prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva
območje načrtovanja	skupno ime za območja v določeni oddaljenosti od lokacije nesreče, na katerih se predvidi izvajanje oziroma načrtuje izvajanje zaščitnih ukrepov
obsevanost	izraz, ki se uporablja v varstvu pred ionizirajočimi sevanji za izpostavljenost sevanju (predvsem ljudi) v določenem časovnem obdobju
operativni intervencijski nivo	vrednost intervencijskega nivoja, ki se izraža z neposredno merljivo veličino, kot je hitrost doze zunanega sevanja, površinska kontaminacija ali koncentracija radioaktivnih snovi v zraku, pitni vodi, živilu ali krmu. Operativni intervencijski nivoji se uporabljajo v začetni fazi izrednega dogodka za hitro odločanje o intervencijskih ukrepih
kontaminacija	onesnaženje predmetov, površin ali oseb z radioaktivnimi snovmi
used	usedanje radioaktivnih delcev iz radioaktivnega oblaka zaradi teže ali spiranja s padavinami na tla in na ostale površine
zaklanjanje	zadrževanje ljudi v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa; zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo

3.2 Seznam okrajšav

ARAO	Agencija za radioaktivne odpadke
ARSO	Agencija RS za okolje
CORS	Center za obveščanje Republike RS
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
CO Republike Hrvaške	Center za obveščanje Republike Hrvaške
CZ	Civilna zaščita
D	dodatki
DARS	Družba za avtoceste RS d.d.
DJS	Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije
EADRCC	Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre)
ECURIE	Sistem obveščanja EU, Švice in Hrvaške (European Community Urgent Radiological Information Exchange)
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
ENAC	Sistem obveščanja MAAE (Early Notification and Assistance Convention website)
EU	Evropska unija
EU - MIC	Evropska unija - Center za spremljanje in obveščanje (EU - Monitoring and Information Centre)
MAAE (IAEA)	Mednarodna agencija za atomsko energijo (International Atomic Energy Agency)
IJS	Institut Jožef Stefan
IRSVNDN	Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
JRKBO SV	Bataljon za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo Slovenske vojske
KI	kalijev jodid
kV	kilovolt
MEMH	Mobilna enota za meteorologijo in hidrologijo
MS	Murska Sobota
MW	Megavat
MZO	Mreža zgodnjega obveščanja - avtomatski merilni sistem
NCKU	Nacionalni center za krizno upravljanje
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
NMP	Nujna medicinska pomoč
ODU	območje načrtovanja dolgoročnih zaščitnih ukrepov ob nesreči v NEK
OKC GPU	Operativni komunikacijski center Generalne policijske uprave
OPC	Operativni podporni center
OPU	območje izvajanja preventivnih zaščitnih ukrepov ob nesreči v NEK
OTU	območje načrtovanja takojšnjih zaščitnih ukrepov ob nesreči v NEK
P	priloge
POVC	Poveljniški center
ReCO	Regijski center za obveščanje

RKB	Radiološko, kemično in biološko
RKS	Rdeči križ Slovenije
SV	Slovenska vojska
TPC	Tehnični podporni center
UKOM	Urad Vlade RS za komuniciranje
UN - OCHA	Urad združenih narodov za usklajevanje humanitarnih aktivnosti (United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs)
URSJV	Uprava RS za jedrsko varnost
URSVS	Uprava Republike RS za varstvo pred sevanji
URSZR	Uprava RS za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
ZiR	zaščite in reševanje
ZPC	Zunanji podporni center
ZRP	zaščita, reševanje in pomoč

4 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

4.1 Skupne priloge

št. priloge	Ime priloge
P - 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P - 11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P - 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P - 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
P - 18	Seznam medijev, ki bodo posredovala obvestila o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P - 21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitev zasilnih prebivališč
P - 22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P - 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P - 29	Pregled veterinarskih organizacij
P - 50	Telefonska številka, na kateri lahko državljani dobijo informacije o nesreči
P - 52	Podatki o poveljniku GZ ter občinskem poveljniku in namestniku
P - 57	Seznam pripadnikov občinske službe za podporo CZ
P -	

4.2 Posebne priloge

št. priloge	Ime priloge
P - 251-1	Sklep o sprejemu načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Gornja Radgona
P - 252-1	Seznam organov, služb, organizacij in oseb seznanjenih z načrtom zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Gornja Radgona
P - 253-1	Evidenca sprememb in dopolnitev načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči v občini Gornja Radgona

4.3 Skupni dodatki

Št. dodatka	Ime dodatka
<i>D - 2</i>	<i>Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in Štaba CZ občine</i>
<i>D - 6</i>	<i>Navodilo za izvajanje psihološke pomoči</i>
<i>D - 7</i>	<i>Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči</i>
<i>D - 14</i>	<i>Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP</i>
<i>D - 15</i>	<i>Vzorec delovnega naloga</i>
<i>D - 19</i>	<i>Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči</i>
<i>D - 20</i>	<i>Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP</i>
<i>D - 39</i>	<i>Program usposabljanja, urjenja in vaj</i>
<i>D - 40</i>	<i>Navodilo za razdelitev in vzdrževanje načrta zaščite in reševanja</i>
<i>D - 64</i>	<i>Načrt aktiviranja občinskih sil in sredstev zaščite, reševanja in pomoči</i>

4.4 Posebni dodatki

Št. dodatka	Ime dodatka
<i>D - 219</i>	<i>Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – knjižica NEK za prebivalce</i>